

BÖLGESEL KAPSAMLI EKONOMİK ORTAKLIK (RCEP): İLAVE BİR AÇIKLAMA - 21.03..2022

Deniz ÜNVER

Blog No: 10
21.03.2022

Deniz ÜNVER

Bağımsız Araştırmacı

2022'nin ilk gününde Asya-Pasifik ülkeleri arasında yapılan bir ticaret anlaşması olan Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık (Regional Comprehensive Economic Partnership - RCEP) yürürlüğe girmiştir[1]. Böylece küresel GSYİH'nin yüzde 30,5'inden (yaklaşık 26,2 trilyon dolar) ve küresel ekonominin üçte birinden oluşan dünyanın en büyük ticaret bloğu [2] oluşmuştur.

RCEP'in büyüklüğü, küresel GSYİH'nin yüzde 28'ini oluşturan ABD-Meksika-Kanada Anlaşması (USMCA) ve yüzde 17,9'unu oluşturan Avrupa Birliği gibi diğer ticaret bloklarıyla karşılaştırıldığında daha da iyi anlaşılabilir[3]. RCEP; ticaret, fikri mülkiyet ve e-ticaret için ortak kurallar belirleyerek bölgeyi geliştireceği için bu ticaret bloğunun büyüklüğünün Asya-Pasifik bölgesini küresel ticaret bazında bir ağırlık merkezi haline getirdiği görüşü dile getirilmiştir [4].

15 ülkenin (Çin, Japonya, Güney Kore, Avustralya, Yeni Zelanda ve 10 Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) üyesi)[5] katılımıyla oluşturulan RCEP, imzacı ülkelerin yanı sıra dünya ekonomisine de pek çok avantaj sağlayacaktır. Her şeyden önce; RCEP, üye ülkeler arasındaki gümrük vergilerinin yüzde 90'ını ortadan kaldırmayı hedeflemektedir[6]. Bu sayede, Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) tahminlerine göre anlaşma; bölge içi ihracatı 42 milyar dolar kadar arttıracaktır. Diğer ekonomistler ise RCEP'in küresel GSYİH'ye 200 milyar dolar katkı sağlayabileceğini öne sürmüşlerdir[7].

Buna ek olarak, RCEP'in dünya nüfusunun yaklaşık üçte birine istihdam yaratacağı tahmin edilmektedir, ki bu 2,2 milyar işçi anlamına gelmektedir[8]. RCEP'in bir diğer avantajı ise Asya-Pasifikteki bölgesel bütünleşmeyi geliştirilmesi olarak düşünülebilir[9].

Dahası RCEP; açık, özgür, adil, kapsayıcı ve kurallara dayalı çok taraflı ticaret sistemine destek sağlamanın yanı sıra bölgede Covid-19 pandemisinin etkilerini gidermeye yardımcı olacaktır[10]. Çin'in Asya'daki diğer ülkelere ihracatının 2016 ile 2021 yılları arasında yüzde 260 oranında arttığı bilinmektedir[11]. Eşsiz ekonomik gücü ile Çin, bölgedeki en büyük pazar konumundadır. Bu nedenle pandemi sonrasındaki iyileşme ve bu alandaki başarı şansı büyük ölçüde Pekin'e bağlıdır[12].

Son olarak, RCEP'in bölgedeki tedarik zincirlerini güçlendireceği ve küçük ve orta ölçekli işletmelerin bölgesel tedarik zincirlerine katılımını teşvik edeceği düşünülmektedir[13].

Ancak ekonomik avantajlara sahip olmanın yanı sıra, RCEP'nin potansiyel dezavantajları da mevcuttur. İlk olarak, birçok uzman RCEP'nin imzacı ülkelere eşit olmayan avantajlar getireceğini savunmaktadır. Kiel Institute for the World Economynin (IfW-Kiel - Kiel Dünya Ekonomisi Enstitüsü) eski Başkan Yardımcısı Rolf Langhammer'e göre; [14] bölgedeki en büyük ekonomik güç olan Çin, Japonya ve Güney Kore ile birlikte faydanın büyük kısmını elde edecek, diğer imzacı ülkeler ise bundan aynı oranda faydalanamayacaklardır[15].

Langhammer şunu öne sürmüştür:

Anlaşma hem ithalat hem de ihracat bakımından Çin'in çıkarlarına uygun şekilde yapılmıştır. RCEP Çin'e; Japonya ve Güney Kore gibi önemli ihracat pazarlarına gümrük vergisiz erişim imkânı sağlayacak ve aynı zamanda devasa üretim zinciri için tedarik etmesi gereken kaynakların bulunduğu pazarlara da (ASEAN ülkeleri) erişim imkânı verecektir[16].''

Langhammer, ticaret anlaşması büyük sanayileri kapsamadığı için RCEP'nin ASEAN'daki küçük ülkelere dezavantajlar getirebileceğine de işaret etmiştir[17]. Ayrıca, Çin'in komşularının çoğu pirinç sevkiyatlarına veya ucuz iş gücü ihracatına güveniyor ancak hiçbir tarım hizmeti bu ticaret anlaşması kapsamında bulunmuyor" diye açıklamıştır.

Dahası; Kamboçya, Laos ve Myanmar gibi Asya'daki en az gelişmiş ülkeler olarak sınıflandırılabilecek ülkeler, kâr elde ettikleri için artık ASEAN ülkeleri arasında ticaret yapmaya ilgi duymaktadırlar. Ancak Langhammer'in da değindiği gibi, RCEP bu ticaret akışını engelleyebilir [18]. Ona göre, örneğin Singapur'un Myanmar gibi Asya'nın daha az gelişmiş ülkelerinden yaptığı ithalatlara, Japonya'nın Asya'daki ülkelere daha büyük oranda ticaret erişimine sahip olması sebebiyle artık ihtiyaç duyulmayabilir.[19]

Bu nedenle Hindistan bu ticaret anlaşmasına katılmamayı tercih etmiştir ve onun anlaşmadaki yokluğu büyük bir kayıp olarak değerlendirilebilir. Hindistan'ın bu bloktan uzak durmasının, Hindistan ekonomisinin Çinin yapabileceği ucuz ihracattan zarar göreceği korkusuna dayandığı ifade edilmektedir[20].

Hindistan'ın yanı sıra; RCEP ile ilgili Batılı uzmanlar tarafından uzun süredir eleştirilen çarpıcı bir nokta ABD'nin bu ortaklıkta bulunmamasıdır. Gerçekten de; önde gelen bir Batılı

düşünce kuruluşu olan Atlantik Konseyi'nin görüşlerine göre, ABD'nin yokluğu Çin'in bölgedeki ana ekonomik büyüme kaynağı olarak rolünü sağlamlaştırmasına olanak verebilir[21]. Nitekim RCEP'nin merkezinde ABD'nin rakibi olan Pekin bulunduğu için ABD'nin RCEP'ye katılması zaten beklenmeyecek bir durumdur.

Bunlara ek olarak, RCEP'in tartışmalı bir diğer kısmı da Japonya, Avustralya ve Güney Kore gibi ülkelerin üyeliğidir. Bu ülkelerin üyeliği çok önemli bir noktayı vurgulamaktadır. Birçok ASEAN üyesi ülke gibi bu üç ülke ABD'ye daha yakın dış politikalar izlemektedir ve bu da politikalarının Çin'den ziyade Batı ile daha uyumlu olduğu anlamına gelmektedir. Bu bağlamda, RCEP'yi bu bakış açısıyla yeniden değerlendirmek mantıklı olacaktır; ki bu da uluslararası siyaset dengesinin Çin'in lehine değiştiği sonucuna yol açabilir.

Sonuç olarak, RCEP'nin büyüklüğünün ve olası avantajlarının anlaşmayı bölgede ve dünyada büyük etkisi olacak bir ticaret anlaşması haline getirdiği ve RCEP'nin küresel ticaret akışlarının yönünü değiştirme gücüne sahip olduğu söylenebilir. Ancak bu durumun, her şeyden önce Çin'in ekonomik gücü ve ticari ilişkilerinden etkileneceği tahmin edilmektedir. Bunu göz önünde bulundurarak, RCEP incelenirken olası sonuçlar ve tartışmalı noktalar dikkate alınmalıdır.

* *Fotoğraf: Deutche Welle*

[1] Shehadi, Sebastian. The winnders and losers of the worlds largest trade deal: the RCEP, *Investment Monitor*, 17 Ocak, 2022, https://www.investmentmonitor.ai/finance/regulation-policy/winners-losers-of-trade-deal-rcep-as

[2] RCEP: Asia-Pacific Countries Form Worlds Largest Trading Bloc, *BBC*, 16 Kasım, 2020, https://www.bbc.com/news/world-asia-54949260

[3] Shehadi, The winners and losers of the worlds largest trade deal: the RCEP.

[4] Martin, Nik. RCEP: Asia readies worlds largest trade deal, *DW*, 12 Aralık, 2021, https://www.dw.com/en/rcep-asia-readies-worlds-largest-trade-deal/a-60267980

[5] *Ibid*.

[6] Shehadi, The winners and losers of the worlds largest trade deal: the RCEP.

[7] *Ibid*.

[8] Martin, RCEP: Asia readies worlds largest trade deal.

[9] Robin, Harding ve Reed, John, Asia-Pacific countries sign one of the largest free trade deals in history, *Financial Times*, 24 Kasım, 2020, https://www.ft.com/content/2dff91bd-ceeb-4567-9f9f-c50b7876adce

[10] The RCEP agreement enters into force, *ASEAN*, 1 Ocak, 2022, https://asean.org/rcep-agreement-enters-into-force/

[11] Goldman, David P. RCEP solidifies China as center of Asias trade, MENAFN, 25 Ocak, 2022, https://menafn.com/1103489136/RCEP-solidifies-China-as-center-of-Asias-trade

[12] *Ibid*.

[13] The RCEP agreement enters into force, ASEAN.

[14] Martin, RCEP: Asia readies worlds largest trade deal.

[15] *Ibid*.

[16] *Ibid*.

[17] *Ibid*.

[18] *Ibid*.

[19] Martin, RCEP: Asia readies worlds largest trade deal.

[20] Robin ve Reed, Asia-Pacific countries sign one of the largest free trade deals in history.

[21] Martin, RCEP: Asia readies worlds largest trade deal.

Yazar hakkında :

Atıfta bulunmak için: ÜNVER, Deniz. 2026. "BÖLGESEL KAPSAMLI EKONOMİK ORTAKLIK (RCEP): İLAVE BİR AÇIKLAMA - 21.03..2022." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Blog No.2022 / 10. Mart 21. Erişim Kasım 21, 2026. https://avim.org.tr/Blog/BOLGESEL-KAPSAMLI-EKONOMIK-ORTAKLIK-RCEP-ILAVE-BIR-ACIKLAMA-21-03-2022

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır